

دانش آموز عزیز، که با انتخاب رشته‌ای در زمینه آموزشهای فنی و مهارتی مصمم هستی براساس تعالیم عالیه اسلامی خود را برای خدمت در عرصه کار و عمل آماده نمایی اطلاع از واقعیتهای بازار کار که پس از فراغت از تحصیل ناگزیر با آن سر و کار خواهی داشت برایت تازگی خواهد داشت.

درس کارآفرینی زمینه‌های لازم را برای یافتن فرصتها در بازار کار و تولید برای توانایی فردی مورد بررسی قرار می‌دهد و مجموعه دانش و مهارتهایی را که برای ورود به بازار کار مورد نیاز است و همچنین راهبردهای لازم را برای موفقیت در کسب و کار ارائه می‌نماید تا پس از فراغت از تحصیل چنانچه تمایل داشته باشی به جای استخدام و کار برای دیگران در حد توان مالی و تخصصی به تنهایی یا به کمک دوستان و نزدیکان نسبت به راه‌اندازی و اداره یک واحد کوچک صنعتی، کشاورزی، خدماتی و یا هنری برای کسب و کار مولد اقدام نمایی.

طی چند دهه گذشته تصور تمامی دانش‌آموزان این بوده است که پس از فراغت از تحصیل به استخدام یکی از بخشهای خصوصی و دولتی درآیند و با چنین ذهنیتی پس از اتمام دروس وارد جامعه گردند و چنانچه امکان جذب آنان در نهادهای مذکور میسر نمی‌گردد به ناچار با وجود تواناییهای بالقوه و تجربیات آموزشی که کسب نموده بودند بیکار می‌مانند و حتی اگر شغلی در جامعه می‌یافتند به صورت مزدبگیر امرار معاش می‌نمودند. از طرفی سرعت روند تحولات فناوری و اقتصادی در جهان به گونه‌ای است که حتی راه‌اندازی و اداره واحدهای تولیدی و خدماتی کوچک نیز نیازمند اطلاعات و دانش است که در این مجموعه سعی شده است این گونه اطلاعات در حد امکان و ضرورت ارائه شود.

از طرفی روحیه و تفکر کارآفرینی هم در واحدهای بزرگ تولیدی و خدماتی و هم در واحدهای کوچک کاربرد فراوان دارد و می‌تواند خلاقیتها، نوآوریها و موفقیت‌های زیادی را به دنبال داشته باشد، لکن جایگاه اصلی توسعه تفکر کارآفرینی در واحدهای کوچک تولیدی و یا خدماتی است و امروزه در اغلب کشورها برای دست یافتن به پویایی اقتصادی به این امر بسیار مهم توجه خاصی مبذول شده است و برای تحقق آن به نحو شایان توجهی از اهرمهای قانونی و امکانات مراکز آموزشی و پژوهشی کشور بهره‌برداری گردیده و در برنامه‌ریزیها و سیاستگذارها عنایات خاصی به این مهم شده است. زیرا چنانچه موقعیتهای کسب و کار و تولید فقط به علت تمکن مالی به عهده افراد کم استعداد که در زمینه‌های فنی و حرفه‌ای تخصصی ندارند واگذار گردد حاصل آن چیزی جز شکستهای زیانبار اقتصادی در صحنه‌های داخلی و بین‌المللی نخواهد بود.

هدف کلی

با گذراندن این درس فراگیر با ویژگی‌های کارآفرینان آشنا شده و در او انگیزه لازم برای خودسازی ایجاد شده و همچنین با نحوه فعالیت شرکت‌ها و مراکز تولیدی و کشاورزی و خدماتی آشنا می‌شود و اطلاعات لازم را جهت تأسیس و اداره یک واحد تولیدی و یا خدماتی به دست می‌آورد.

آشنایی با کار آفرینی و فلسفه آن

هدفهای رفتاری : در پایان این فصل از فراگیر انتظار می‌رود که :

- ۱- کارآفرین را بشناسد.
- ۲- اهمیت انگیزه و اعتقاد را در بازدهی کارآفرینان بیان کند.
- ۳- انواع نگرشها را نام ببرد.
- ۴- نگرش آرمان‌زدگی را توضیح دهد.
- ۵- نگرش واقعیت‌زدگی را بیان کند.
- ۶- نگرش اصلاح‌طلبی توأم با کار و تلاش را شرح دهد.
- ۷- رابطه توان و تکلیف را بیان کند.
- ۸- صفات و خصوصیات عمومی کارآفرینان را شرح دهد.
- ۹- کارآفرینی را از نظر اسلام توضیح دهد.
- ۱۰- سرمایه‌داری یا دارندگی را از نظر اسلام بیان کند.
- ۱۱- با استفاده از فهرست صفات و خصوصیات، کارآفرینان را توصیف نماید.
- ۱۲- از طریق فهرست صفات و خصوصیات کارآفرینان را، خود بسنجد.
- ۱۳- انگیزه لازم برای تصحیح نگرشهای خود پیدا کند.
- ۱۴- آمادگی لازم برای به‌دست آوردن تفکر منطقی در او به وجود آید.
- ۱۵- انگیزه کافی برای کسب ویژگیهای لازم برای کارآفرین شدن در او به وجود آید.
- ۱۶- به عنوان یک شهروند تلاش اقتصادی مؤثر و سالم را یک وظیفه ملی و مذهبی خود بداند.
- ۱۷- حتی‌المقدور به ویژگیهای خود بی‌برده و برای دستیابی به یک زندگی موفق مصمم شود تغییرات لازم را در خود به وجود آورد.

کارآفرین^۱ کیست؟

در منابع و مآخذ، تعاریف گوناگونی برای کارآفرین آمده است. یکی از این تعاریف مشهور چنین است:

«کارآفرین فردی است که عامل سازماندهی در سلسله مراحل تولید است و در مورد نوع، میزان تولید و روش تولید و توزیع کالا تصمیم‌گیری می‌نماید و همچنین عهده‌دار مسئولیت پذیرش خطر (ریسک)^۲ و پیش‌بینی‌های مربوط به عرضه و تقاضا می‌باشد.»^۳

از نظر اسلام کارآفرین فرد تلاشگری است که با اتکا به نفس و توکل به خداوند بتواند از حداکثر توانایی‌های جسمی، مادی و تخصصی خود از راه حلال برای منافع خود در جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کند استفاده نماید.

یک کارآفرین می‌کوشد تا قدرت خلاقیت، ابتکار، تصمیم‌گیری با تکیه بر وجدان کاری و انضباط، اطلاعات شغلی خود را همواره تعمیق و توسعه دهد و محیط کاری خود را به محیط کاری بهره‌ور، پویا و شاداب و خداپسندانه تبدیل نماید.

یکی از جلوه‌های مهم خداپسندانه کارآفرینی آن است که فرد بتواند خدمت با ارزشی را به دیگران عرضه نماید. هر چه مردم احساس نیاز بیشتری به محصول یا خدمات یک کارآفرین داشته باشند پاداش معنوی و مادی او بیشتر خواهد بود.

اگر کارتان کمک به دیگران یا ارتقای استاندارد زندگی یا بهبود زندگی آنان باشد بی‌شک در خدمت خود و نیازهای جامعه هستید در این صورت شما یک کارآفرین واقعی خواهید بود.

یک کارآفرین کسی است که دائماً در حال تغییر و رشد است و با تلاش مستمر می‌کوشد با اتکا به نفس فراوان از حداکثر تواناییها برای منافع مادی و معنوی خود و جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کند بهره‌برداری نماید. لازمه این امر آن است که در ابتدا فرد نسبت به قابلیت‌های خود ذهنیت مثبت و سالمی داشته باشد و خود را بخوبی بشناسد یا به عبارت دیگر تلاش برای خودشناسی و قابلیت‌های خود اولین قدم برای کارآفرین شدن می‌باشد.

اتکا به نفس و ذهنیت مثبت از عوامل بسیار مهمی هستند که در نیل به موفقیت، تأثیر زیادی دارند. یک کارآفرین برای توسعه روحیه کارآفرینی خود همواره از طریق آموزش و با توجه به تجارب خود و دیگران سعی دارد قدرت خلاقیت، ابتکار و تصمیم‌گیری خود را تقویت نماید تا بتواند همواره

۱- Entrepreneur

۲- Risk

۳- The new webster Encyclopedic Dictionary of English language.

در حل مشکلات و معضلات موفق گردد.

اهمیت انگیزه و اعتقاد در بازدهی کار کارآفرینان

یک کارآفرین فردی است اهل عمل و برنامه که با انگیزه قوی برای تحقق اهدافی که به آن اعتقاد دارد با ذهنی خلاق و قدرت طراحی کار را با صبر و استقامت دنبال می‌نماید.

سرچشمه همه انگیزه‌ها، اعتقادات یک فرد یا یک جامعه می‌باشد و چون اعتقادات و باورها در جوامع مختلف و حتی افراد مختلف ممکن است متفاوت باشد از این نظر بعضی از عقاید، عادات و رفتارها، نزد بعضی از جوامع یا افراد پسندیده و ممکن است نزد جوامع یا اشخاص دیگر ناپسند و مطرود باشد. به عبارت دیگر جامعه آرمانی افراد و گروهها با هم کاملاً انطباق ندارد و افراد هر جامعه به نظام ارزشی متفاوتی معتقد می‌باشند.

به طور مثال نحوه تفکر سرمایه‌داری در کشورهای غربی تأکید بر سرمایه‌داری فردی و خصوصی دارد. در فلسفه سوسیالیستی و کمونیستی مانند کشورهای شرقی نظیر شوروی سابق، شیوه سرمایه‌داری دولتی و جمعی بهترین روش سرمایه‌داری قلمداد می‌گردید. در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران برای تحقق عدالت اجتماعی ترکیبی از سه نوع سرمایه‌داری خصوصی و دولتی و تعاونی پیش‌بینی شده است. در حقیقت در هر سه نوع تفکر اصل سرمایه‌داری مورد قبول واقع شده و تنها اختلاف عقیده بر سر نوع آن است که برای تحقق هر کدام احتیاج به تدوین نظام اقتصادی و اجتماعی خاص خود می‌باشد. به عبارت دیگر نمی‌توان در یک نظام اقتصادی غربی انتظار تحقق سرمایه‌داری اسلامی را داشت.

بدیهی است یک کارآفرین با زیربنای اعتقادی اسلامی ممکن است در جامعه‌ای که دیدگاههای اقتصادی شرقی یا غربی غیراسلامی بر آن حاکم باشد دارای انگیزه کافی نبوده، موفقیت کمتری داشته باشد. یکی از عواملی که باعث موفقیت اقتصادی در هر جامعه می‌شود هماهنگی نظام اقتصادی با نظام اعتقادی آن جامعه می‌باشد که بی‌شک نتیجه آن بالا رفتن بازده کاری کارآفرینان و کلیه افرادی که به نحوی در فعالیتهای اقتصادی مشارکت دارند خواهد بود. در این صورت فسادهای مالی و اخلاقی نیز به پایین‌ترین میزان خود خواهد رسید.

با توجه به این که ممکن است در یک جامعه عقاید و دیدگاههای افراد با هم مطابقت کامل نداشته باشد یکی از مشخصه‌های کارآفرین آن است که برای پیشرفت واحد کاری با عنایت به عقاید و دیدگاههای خود همواره سعی کند در واحد تولیدی و یا خدماتی دیدگاهها و طرز تلقی افراد

و همکاران را در مورد یک موضوع به هم نزدیک تر کرده، یا افراد دارای دیدگاهها و انگیزه‌های مشترک و نزدیک را در یک واحد کاری دور هم جمع نماید. یک کارآفرین همواره از طریق مطالعه و بررسی دایمی نسبت به تصحیح نگرشها و اعتقادات خود نیز اقدام می‌نماید.

انواع نگرشها

همان‌طور که گفته شد در جوامع بشری، هیچ‌گاه واقعیت‌های موجود با آرمان‌های مورد قبول جامعه و یا فرد کاملاً مطابقت ندارد. در این صورت هر فردی ممکن است یک یا ترکیبی از سه نوع نگرش یا طرز تفکر به شرح زیر را دارا باشد :

۱. نگرش آرمان‌زدگی: در این شیوه نگرش، فرد به شدت انتظار دارد همه چیز مطابق آرمانها و ایده‌آل‌های او باشد و وقتی می‌بیند بیکاری، دزدی، رشوه، بهره‌کشی، تعدی، ظلم و فساد در جامعه ریشه‌کن نشده است همواره ناراضی است و نسبت به همه بخصوص دست‌اندرکاران نظام اجتماعی بدبین و به طور کلی از همه چیز شکایت دارد و چون هیچوقت امور مطابق نظر او پیش نمی‌رود کم‌کم مأیوس می‌شود و در نتیجه بازدهی کار او در نظام اقتصادی و اجتماعی بشدت تنزل کرده، به مرور به یک نوع یأس فلسفی دچار می‌گردد که ممکن است حاصل آن سرخوردگی، انزوا و عدم مشارکت جدی در فعالیتهای اجتماعی، پرخاشگری و بدخلقی باشد و چنانچه تغییر رویه و عقیده ندهد برای همیشه ناراضی، ناراحت و بدبین باقی بماند و علاوه بر این باعث یأس و ناامیدی دیگران بخصوص جوانان و نوجوانان نیز بشود. چنانچه افراد جامعه بخصوص نسل جوان دچار این گونه نگرشهای آرمانی و ایده‌آلی گردند دیگر مجالی برای نواندیشی و فعالیتهای اقتصادی باقی نخواهد ماند. از این‌رو، توصیه می‌شود که افراد کارآفرین اهداف قابل وصولی را برای خود مشخص و از آرمان‌زدگی پرهیز نمایند.

۲. نگرش واقعیت‌زدگی: بعضی از افراد بخصوص افراد گروه اول، وقتی واقعیت‌های جامعه را مطابق ایده‌آلها و آرمان‌های خود نمی‌بینند کم‌کم مأیوس شده و ممکن است تسلیم وضع موجود شوند و به مرور پیرو تفکر دم‌غنیمتی گردند. این گروه اغلب برای تغییر شرایط و بهبود اوضاع اجتماعی حاضر به تلاش و فداکاری نیستند و کسانی را هم که برای اصلاح مردم و جامعه تلاش می‌نمایند افرادی فلسفه‌باف و شکست خورده می‌پندارند این گروه همواره با تفکر اینکه «واقعیت همین است که هست»؛ «چیزی را نمی‌توان عوض کرد»؛ «اگر می‌خواهی موفق باشی خلاف جریان وضع موجود شنا نکن»؛ «آنچه که به نفع تو باشد «خوب» است هر چه که به ضرر تو است «بد» است»

و «در حقیقت بدی و خوبی پندارهای موهومی بیش نیستند»، زمینه کارآفرینی را از بین می‌برند.

۳. نگرش اصلاح طلبی توأم با کار و تلاش (تفکر منطقی): مصلحان، اولیا و پیامبران الهی همواره کوشیده‌اند که با تغییر در اعتقادات و فرهنگ مردم وضع موجود را اصلاح کرده، جامعه را به سمت جامعه ایده‌آل و آرمانی خود هدایت نمایند. تفکر اصلاح طلبی و تغییر برای بهبود وضع موجود، یکی از ویژگیهای جامعه اسلامی و فرد مسلمان می‌باشد و خداوند هم در قرآن فرموده است: «تا در افراد یک جامعه تغییر حاصل نشود خداوند جامعه آنها را تغییر نخواهد داد».^۱ یکی از ویژگیهای مهم کارآفرین همین خوی اصلاح طلبی اوست که سعی می‌کند همواره با تفکر منطقی شرایط نامطلوب محیط کاری خود را شناخته، برای بهبود وضعیت نسبت به تغییر آن به طور مداوم تلاش نماید.

در حقیقت نگرش آرمان‌زدگی با نگرش واقعیت‌زدگی در عمل تفاوت چندانی ندارد. هر دو باعث سکون، تبحر، خودباختگی، عقب‌ماندگی و در نهایت فساد یک جامعه و فرد می‌شوند. این گونه افراد چون اهل عمل نیستند در تغییر اوضاع مؤثر نبوده، به طور ناخواسته زمینه‌ساز ظلم و فساد می‌شوند. در صورتی که کارآفرین با تکیه بر دیدگاه منطقی خود همیشه اهل علم و عمل می‌باشد. با توجه به این که در یک واحد کاری کوچک تا یک جامعه بزرگ بشری همواره اهداف، ایده‌آلها و آرمانها محترمند، وضع موجود هم خواه ناخواه یک واقعیت انکارناپذیر می‌باشد. یک فرد اهل عمل می‌کوشد با تلاش خود و با کمک سایر افراد و حتی تجارب سایر جوامع بشری در حد توان و امکانات، محیط خود و جامعه را از وضع موجود به سمت وضع مطلوب تغییر دهد. در حقیقت کسی که اهل عمل نیست هر تفکری هم که داشته باشد تأثیر چندانی بر محیط کار خود نمی‌تواند داشته باشد و به قول معروف «عالم بی عمل درخت بی ثمر است» همچنین کسی که دارای تفکر منطقی نباشد چنانچه بدون بررسی کافی دست به عمل بزند کار را از وضع موجود خراب‌تر خواهد کرد. در بررسی وضع موجود برای دستیابی به واقعیتها خوشبین یا بدبین بودن به تنهایی مشکلی را حل نمی‌کند لکن برای شناخت و تغییر وضع موجود، جامع‌نگری توأم با تفکر منطقی و عمل است که می‌تواند کارگشا باشد. بررسی مثال زیر می‌تواند موضوع را تا حدودی روشن نماید.

فرض کنید یک نفر به لیوان آبی که تا نصف پر شده باشد نگاه می‌کند. در عرف چنین معمول است که اگر فقط قسمت خالی لیوان را ببیند او را بدبین و چنانچه تنها قسمت پر آن را مشاهده کند

۱- إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ، قرآن کریم، سوره رعد، آیه ۱۱.

او را خوشبین می‌گویند. در صورتی که یک انسان جامع‌نگر هر دو قسمت لیوان و حتی محیط و فضایی را که لیوان در آن قرار گرفته است ملاحظه می‌نماید. یک فرد اهل عمل که از خصیصه جامع‌نگری برخوردار است فقط به وضع موجود و ساکن لیوان فکر نمی‌کند. با توجه به این که حاصل عمل تغییر است اگر لازم ببیند نصف دیگر لیوان را هم بر می‌کند؛ اگر تشنه باشد از آب لیوان استفاده می‌کند؛ اگر خود به آب لیوان احتیاجی نداشته باشد آب آن را پای گل‌دان ریخته، لیوان را در جای امنی قرار می‌دهد تا نشکند. به هر حال لیوان را به امان خود رها نکرده، فقط به بحث فلسفی هم اکتفا نمی‌نماید.

در حقیقت نتیجه کار فرد خوشبین با فرد بدبین و حتی آن فرد جامع‌نگر اگر هر سه، کاری را انجام ندهند یکسان است. با این دیدگاه یک کارآفرین را می‌توان یک فرد جامع‌نگر اهل عمل و اندیشه که با برنامه‌ریزی نسبت به انجام هر کاری اقدام می‌نماید به حساب آورد.

در نگرش اصلاح‌طلبی توأم با کار و تلاش فلسفه عافیت‌طلبی و دم‌غنیمی جایی ندارد و تفکر و تلاش برای تغییر و تحول وضع موجود به وضع مطلوب اصالت دارد، این گونه افراد معتقدند که در هیچ شرایطی امکان ندارد وضع جامعه ثابت بماند، این گروه جامعه را همواره در حال تغییر و حرکت می‌بینند و بر این باورند که اگر مردم تلاش کنند وضع جامعه بهتر می‌شود و اگر بی تفاوت باشند وضع جامعه روز به روز بدتر خواهد شد و در نهایت به از هم گسیختگی جامعه منجر خواهد شد. به عبارت دیگر سکون برای آنها مفهومی ندارد و زبان گویای موجند:

موج ز خود رفته‌ای تیز خرامید و گفت   هستم اگر می‌روم گر نروم نیستم

در مکتب اسلام اصطلاحات دین، طریقت، مذهب، سبیل، شریعت، صراط، همگی به معنی «راه»^۱ است و معلوم است که راه مسیر حرکت است و جای منزل کردن و ماندن نیست. «صراط مستقیم» همان نزدیکترین و با صرفه‌ترین راه است، «سبیل‌الله» هم همان راه خداپسندانه است. راه هدف نیست بلکه وسیلهٔ رسیدن به هدف است و تنها از طریق پیمودن راه و طی مسیر است که می‌توان به مقام «قرب‌الی‌الله» رسید و مقام قرب الی‌الله هم بی‌نهایت است.

هر کس به میزان لیاقت و توان خود به خداوند نزدیک می‌شود.^۲ در اسلام تلاش و جهاد یکی از واجبات است و کسی که در راه خدا (سبیل‌الله) برای اصلاح جامعه تلاش نماید به او مجاهد فی سبیل‌الله گفته می‌شود و معلوم است که سرحد مجاهدت و تلاش، جان دادن و شهادت در راه خداست که در عرف به آنها شهید می‌گویند یعنی نمونه و اسوهٔ متعالی برای همه کسانی که زندگی پرتلاشی را برای خود انتخاب کرده‌اند. شهادت یک ارزش بسیار بزرگ است و کسی که برای سعادت خانوادهٔ خود و یا جامعه، در راه خدا تلاش می‌کند مجاهد نامیده می‌شود و اگر کسی در این راه بمیرد شهید خواهد بود. از نظر اسلام اگر کسی برای خدا کار کند کار او ارزشمند است و عبادت تلقی می‌شود و نمی‌توان بین کار مادی و معنوی مرزی در نظر گرفت. اگر کسی حتی نماز و روزه را از روی ریا به جا آورد کار غیر الهی و غیر معنوی انجام داده است و اگر برای رضایت خداوند کمک مادی به خانواده نیازمندی بکند کاری معنوی و الهی انجام داده است و معروف است که حضرت محمد(ص) فرموده‌اند «عبادت هفتاد جزء دارد که بهترین آن کسب حلال است». کسی که برای سلامت و رونق اقتصادی جامعه تلاش و جهاد نماید حبیب خدا تلقی خواهد شد.^۳

استفاده از برخورد آرا و نظرات مختلف

همانگونه که تا نیرو در جهات مخالف روی پدال دوچرخه یا میل‌لنگ اتومبیل وارد نشود دوچرخه یا اتومبیل به حرکت در نمی‌آید، اختلاف آرا و نظرات هم مانند موتور محرکه باعث تحرک و پویایی جامعه می‌شود. به همین دلیل حضرت رسول(ص) فرموده‌اند «اختلاف امتی رحمه» یعنی «اختلاف نظر بین امت من باعث رحمت است». از این بحث می‌توان چنین نتیجه گرفت که ناامیدی آرمان‌زده‌ها و عمل‌زده‌ها صحیح نیست. خوبیها و بدیها، زیباییها و زشتیها و اختلافات

۱- فرهنگ معین

۲- اَلطَّرْقُ إِلَى اللَّهِ بِعَدَدِ أَنْفُسِ الْخَلَائِقِ (تعداد راههایی که به خداوند منتهی می‌شود به اندازه تعداد خلائق است).

۳- الكاسِبُ حَبِيبُ اللَّهِ

همیشه وجود داشته است و در حال حاضر هم اینکه بتوان جامعه ایده‌آل و بدون عیبی را تشکیل داد امکان‌پذیر نمی‌باشد. از طرف دیگر هم نمی‌توان جامعه و خود را به حال خود وا گذاشت. مهمترین مسأله، درستی راه است تا بتوان در پرتو همکاری و برخورد آرا و نظرات و برنامه‌های علمی و عملی به یک عدالت اجتماعی نسبی دست یافت زیرا از این طریق است که یک فرد یا یک جامعه با سرعت بیشتری در مسیر تکاملی خود قرار گرفته، به پیش خواهد شتافت و از این رهگذر است که انسان می‌تواند در مسیر خود اسرار بیشتری را از عالم خلقت فهمیده، به کار بندد.

نگرش فلسفی فوق برای یک خانواده و یا یک واحد کاری و کسب و کار کوچک هم صدق می‌کند و می‌تواند برای یک کارآفرین مبنای فکری قرار گیرد.

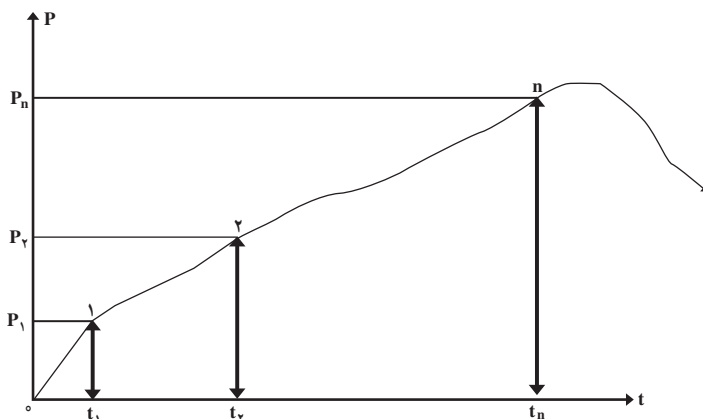
یک کارآفرین می‌تواند یک واحد کاری هر چند کوچک را با توکل به خداوند و با برنامه‌ریزی حساب شده‌ای از وضع موجود به یک وضع مطلوب و دست یافتنی ارتقا دهد. یک کارآفرین از خیال‌پردازی و انتظارات حساب نشده نیز پرهیز می‌کند. در جامعه اسلامی، کارآفرین یک فرد تلاش‌گر، خدا ترس و درست کار است. او کار و تلاش اقتصادی را عبادت تلقی کرده، مکمل سایر تلاشهای لازم برای موفقیت یک جامعه مدنی اسلامی می‌داند.

رابطه توان و تکلیف

یک کارآفرین فردی است که برای رسیدن به وضع مطلوب از حداکثر توان خود بهترین استفاده را می‌نماید. در قرآن کریم آمده است «لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا أَلًا وَسَعَهَا»^۱ یعنی خداوند هیچ کس را بر کاری که توان آن را ندارد مکلف نکرده است یا به عبارت دیگر هر کس به اندازه توان خود تکلیف دارد. همان‌طور که قبلاً هم گفته شد در اسلام کسانی که در راه خدا حداکثر تلاش و توان خود را به کار برده، تا سر حد توان خود یعنی شهادت، از راه باز نمی‌ایستند مجاهد فی سبیل الله نامیده می‌شوند یعنی یک مسلمان تا آنجا که توان و طاقت دارد مکلف است در جهت مصالح خود، خانواده و جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کند تلاش نماید و بدیهی است که رنج و تعب برای اموری که فایده آن از زحمت آن کمتر باشد کار عاقلانه‌ای نیست.

نمودار صفحه‌ی بعد نمایشگر تغییرات توان یک جوان و یا نوجوان کارآفرین می‌باشد. اگر P_1 توان در زمان t_1 و P_2 توان در زمان t_2 باشد همواره $P_2 - P_1 > 0$ خواهد بود.

۱- سوره بقره، آیه ۲۸۶

نمودار تغییر توان افراد کارآفرین در مراحل مختلف زندگی

توان با تکلیف رابطه مستقیم دارد و در اثر گذشت زمان و بالاتر رفتن میزان توان، تکلیف هر فرد بیشتر می‌شود به عبارت دیگر تکلیف یک مرد ۳۰ ساله از یک جوان ۱۸ ساله به مراتب بیشتر خواهد بود مگر آنکه به دلیلی توان او کم شده باشد.

افراد داناتر و با تجربه‌تر در قبال فهم و درک بیشتر خود مسئول‌ترند و در ازای خدمت بیشتری که به جامعه و خود می‌کنند پیش خداوند اجر بیشتری هم خواهند داشت. بدیهی است که وقتی توان هر فردی در جامعه روزافزون باشد توان کلی جامعه هم روز به روز بیشتر خواهد شد. یک کارآفرین برای بالا بردن توان خود برنامه‌ی منظمی را طراحی می‌کند. برای این منظور لازم است ابتدا توانهای بالقوه و بالفعل خود را بشناسد تا بتواند با برنامه‌ریزی، وضع موجود خود را به وضع مطلوب برساند. برای روشن شدن ذهن دانش‌آموزان در مورد بعضی از صفات و خصوصیات کارآفرینان توضیحاتی به شرح زیر ارائه می‌شود.

کارآفرینی از نظر اسلام

در بعضی جوامع اقتصادی چنانچه یک نفر بتواند به هر قیمت در بازار رقابت از دیگران پیشی گرفته، در کار خود پیروز گردد به عنوان یک کارآفرین موفق تلقی می‌گردد لکن در جامعه اسلامی یک کارآفرین حق ندارد از طریق رشوه، بهره‌کشی، ظلم، کلاهبرداری، چاپلوسی و تملق، ورشکسته کردن و آواره ساختن رقیبان، از راه نامشروع به کسب و کار بپردازد. متأسفانه در دنیای سرمایه‌داری امروز موفقیت اقتصادی به هر قیمت مجاز است به طوری که استثمار و استعمار یکی از میوه‌های تلخ این

طرز تفکر است و در صحنه بین‌المللی کشوری موفق‌تر است که دارای قدرت بیشتری برای تضعیف و نابودی رقبای اقتصادی خود باشد و اغلب جنگها و کشتارهای دسته‌جمعی و محاصره‌های اقتصادی خانمانسوز ناشی از اعتقاد به این تفکر غیرانسانی است.

سرمایه‌داری (دارندگی) از نظر اسلام

برخی برآنند که اگر کسی می‌خواهد اهل زهد و تقوا باشد باید دست از تلاش اقتصادی برداشته، به زندگی بخور و نمیر اکتفا نماید. آنها معتقدند که ارزش دنیا در حدی نیست که انسان وقت خود را صرف امور مادی نماید. این گروه، سرمایه‌داری را از نظر اسلام مطرود و منفور می‌دانند غافل از اینکه مالکیت در اسلام محترم است و سرمایه‌داری توأم با عدالت اجتماعی یکی از اهداف عالی‌ه یک جامعه اسلامی است زیرا اسلام یکی از دشمنان سرسخت فقر و بی‌چیزی است و از این نظر اغنیاء را موظف کرده است تا به فقرا و محرومان کمک نموده، وسایل معیشت و اشتغال آنها را فراهم کنند.

موضوع فقرزدایی در جامعه یکی از وظایف اولیه حکومت اسلامی است. اسلام، انسان را از سرمایه‌داری و دارندگی از راه حرام به شدت منع کرده است و از این دیدگاه حتی یک فقیر هم حق ندارد از راه حرام کسب روزی نماید. مهارتهای کارآفرینی حتی به اقشار کم‌درآمد کمک می‌کند تا از طریق کسب حلال به وضع مادی خود رونق بخشیده، زندگانی آبرومندی را برای خود دست و پا کنند. فرد کارآفرین تلاش اقتصادی را کاری عبادی تلقی می‌کند و حدیث «الکاسب حبیب الله»^۱ را هیچ‌گاه از خاطر خود دور نمی‌سازد.

طرز تفکر منفی در مورد تلاش اقتصادی برای بالا بردن سطح تولید در جامعه علاوه بر اینکه یک تفکر ضد اسلامی است باعث رشد روحیه تنبلی و توسعه فقر در جامعه می‌شود. وقتی جامعه‌ای فقیر شد ذلت، فساد و تباهی در آن رشد می‌یابد. برای کارآفرین مسلمان اعم از پسر و دختر تلاش اقتصادی یکی از وظایف مذهبی تلقی می‌شود. داستان تجارت حضرت محمد(ص) و حضرت خدیجه(س) و همچنین تلاشهای شبانه‌روزی حضرت علی(ع) در مورد حفر قنات و ایجاد نخلستانها در اطراف شهر مدینه از مواردی است که می‌تواند برای کارآفرینان دختر و پسر سرمشق قرار گیرد. تلاش اقتصادی و سعی در بالا بردن توان اقتصادی خود و جامعه تا جایی که برای تحکیم،

۱- کاسب دوست خداوند است.

حفظ و رسیدن به ارزشهای اخلاقی و اسلامی باشد بسیار پسندیده و مورد تکریم است لکن چنانچه اهداف مورد نظر در تلاش اقتصادی جای خود را به پول پرستی و زراندوزی بدهد و ابزاری برای توسعه اخلاق ناپسند مانند تکبر، نخوت، ظلم، بخل، فخرفروشی، تجمل پرستی، تحقیر دیگران و سایر ارزشهای ضد انسانی بشود از نظر اسلام بسیار مذموم و ناپسند خواهد بود. برای دوری جستن از این انحراف بزرگ یک مسلمان باید همواره آیات شریفه کتبی را مد نظر خود قرار دهد و هیچ گاه نسبت به خارج نمودن مسکوکات و پول از چرخه اقتصادی جامعه و انباشت آن نزد خود اقدام ننماید.

برخی از صفات و خصوصیات عمومی کارآفرینان

۱- هدف: یک کارآفرین در درجه اول اهمیت باید هدف و یا اهداف واحدکاری خود را مشخص نماید، البته این اهداف باید روشن، واضح و دست یافتنی باشد. همچنین در راستای ارزشها و منافع کارآفرین باشند. اهداف باید به طریقی تنظیم شوند که کارآفرین قدرت و توانایی ارزیابی آن را داشته باشد و دیگر اینکه در تمام طول فعالیت باید اهداف جدید کار را نیز مشخص نماید.

۲- پشتکار: پشتکار و فعالیت دو عامل مهم در موفقیت به شمار می آید. یک کارآفرین با داشتن این خصوصیت و دنبال نمودن هدف، به طور مستمر و دایم می تواند به موفقیت دست یابد. بدیهی است فعالیت در یک واحد کاری با مشکلاتی همراه است و آنچه برای دستیابی به هدف و حل مشکلات ضروریست، داشتن اراده و عزم راسخ می باشد.

۳- داشتن اطلاعات در مورد بازار کار: کارآفرین باید در درجه اول اهمیت در مورد بازار کار اطلاعات کلی داشته و در مورد امور تولیدی، بازرگانی، حسابداری و امور مالی، مالیات و قوانین مالیاتی، برنامه ریزی و مدیریت اطلاعات و آگاهی لازم را داشته باشد.

بدین ترتیب کارآفرین می تواند نسبت به مسایل کنترل داشته باشد و برنامه ریزیهای لازم را با توجه به شرایط بازار و اوضاع بازار کار طراحی نماید.

۴- آمادگی روبرویی با شکست: بدیهی است حضور در بازار و شروع یک فعالیت تولیدی

---

۱. وَالَّذِينَ يَكْتُمُونَ الذَّهَبَ وَ الفِضَّةَ وَ لَا يُنفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ (۳۴) يَوْمَ يُحْمَى عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَى بِهَا جِبَاهُهُمْ وَ جُنُوبُهُمْ وَ ظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كُنْتُمْ لَا تُفْسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ (۳۵) سوره توبه
آنان که طلا و نقره (مسکوکات و پول) را بدون آنکه در راه خدا انفاق نموده (و در جریان اقتصادی قرار دهند) نزد خود نگاه می دارند (ای پیامبر) آنها را به عذابی دردناک بشارت ده (۳۴) روزی که در آتش انداخته، پس از گداخته شدن با آنها پیشانیها و پهلوها و پشتهای آنان داغ گردیده به آنها گفته خواهد شد به سبب احتکار و نگاهداشت آنها (طلا و نقره) در نزد خود، این کفر و عذاب را بچشید.

و یا خدماتی امکان دارد با شکست توأم باشد اما این نکته را به خاطر بسپارید که هر شکست می تواند به عنوان یک تجربه مطرح باشد و به هیچ وجه نباید مایه دلسردی و یا عقب نشینی گردد.

۵- متکی به خود بودن: یک کارآفرین عمیقاً به این موضوع اعتقاد دارد که پیروزی و شکست بستگی به خود فرد دارد و عواملی چون شانس، موقعیتهای غیر واقعی و ... در این موارد بی معنی هستند. بنابراین با توکل به خداوند و تواناییهای فردی و همکاری گروهی می توان بر مشکلات فائق آمد.

۶- توانایی به حداقل رساندن خطرات: وارد شدن در بازار رقابت و پرداختن به امور تولیدی و تجاری با خطراتی توأم می باشد. یک کارآفرین موفق توانایی تشخیص خطرات را دارد و راه‌حلهای ممکن را برای کاهش خطرات ناشی از فعالیتهای اقتصادی مورد بررسی قرار می دهد. بنابراین کارآفرین در بازار قمار نمی کند، بلکه توانایی خطرپذیری بالایی را دارا می باشد که همواره سعی بر تعدیل و کاهش این خطرات را دارد.

۷- حل مشکلات به طور مداوم: توانایی حل مشکلات یکی دیگر از خصوصیات کارآفرین می باشد. او با اطلاعات کافی از حال و آینده به استقبال مشکلات می رود و هرگز اجازه نمی دهد مشکلات بر سر او فرو ریزد.

مراحل برخورد با مشکل را بدین شرح می توان ارائه نمود:

الف. شناسایی مشکل

ب. جستجو برای یافتن مشکلات مشابه در گذشته

ج. پیدا نمودن راه‌حلهای موجود

د. مورد آزمایش قرار دادن هر یک از راه‌حلهای

هـ. انتخاب بهترین راه‌حل

و. اجرای راه‌حل انتخابی

۸- دارا بودن توانایی لازم: کارآفرین انرژی و توانایی لازم را برای کار، آن هم به مدت طولانی دارد. او در راه رسیدن به هدف از هیچ‌گونه تلاشی خودداری نمی کند و فردی ایشارگر و فداکار می باشد.

۹- تمایل به مشورت با کارشناسان: صاحبان مشاغل آزاد معمولاً به طور مستقل عمل نموده، تصمیم‌گیری می نمایند در حالی که یک کارآفرین زمانی موفق است که در این دام نیفتاده، با کارشناسان مختلف به مشورت پردازد.

۱۰- سلامت جسمی: بدیهی است تحمل کار سنگین و فشارهای ناشی از آن نیاز به سلامت جسمی کامل دارد، که کارآفرین باید برای حفظ سلامتی خود برنامه‌ریزی داشته باشد.

۱۱- سلامت فکری و روحی: علاوه بر سلامت جسمی که لازمه کار سنگین می‌باشد، کارآفرین باید احساس نماید کاملاً سرحال و با نشاط است و از سلامت فکری و روحی برخوردار می‌باشد. البته همسر، خانواده و دوستان می‌توانند عوامل روحی مهمی در پیشرفت کارآفرین باشند. به‌طور کلی یک کارآفرین بایستی برای سلامت فکری و روحی خود نیز برنامه داشته باشد.

۱۲- شکیبایی در برابر ناملایمات: کارآفرین باید قدرت مواجهه با بحران را داشته باشد و در برابر شکست‌های احتمالی تحمل از خود نشان بدهد.

۱۳- استفاده از تجارب دیگران: در فعالیتهای کارآفرینی، کارآفرین باید از تجارب دیگران در واحدهای کاری دیگر به طریق اولی استفاده نماید و قدرت تحلیل این تجارب را در ارتباط با کار خود داشته باشد.^۱

۱۴- مسئولیت‌پذیری: کارآفرین مسئول عواقب هر اقدامی است و این یک واقعیت است. متأسفانه این عادت در جامعه وجود دارد که افراد، مسئولیت هر شکستی را به دیگران نسبت می‌دهند و این یک خطر جدی برای کارآفرین می‌باشد.

۱۵- اعتماد به نفس: کارآفرین به دلیل اعتقاد قوی به اهداف تعیین شده، دارای اعتماد به نفس است بنابراین می‌تواند با شکست‌های جدی برخوردی واقع بینانه داشته باشد.

۱۶- قابلیت تغییر و انعطاف‌پذیری: کارآفرین توانایی انجام نقش‌های مختلف را دارد و در برابر مشکلات انعطاف‌پذیر می‌باشد. بنابراین تغییرات را قبول نموده، توانایی انطباق با این تغییرات را دارا می‌باشد.

۱۷- تمایل به استقلال: کارآفرین می‌خواهد مستقل و از کنترل خارجی مصون باشد. او با استفاده از تجارب دیگران توانایی برنامه‌ریزی فعالیتهای خود را دارد.

۱۸- تلاش برای اجرای پروژه‌های بلند مدت: کارآفرین توانایی و آمادگی اجرای پروژه‌ها و طرح‌های بلند مدت و تعهد لازم را برای اجرای آنها داراست.

۱۹- شناخت شخصی: فردی که به عنوان کارآفرین فعالیت می‌نماید در درجه اول به خودشناسی رسیده است و از نقاط ضعف و قوت خود آگاهی دارد و حتی چگونگی برخورد با نقاط ضعف خود را مرتباً مورد بررسی و کندوکاو قرار می‌دهد و از نقاط قوت خود نیز به نحو احسن

استفاده کرده و نقاط ضعف خود را به مرور کاهش می‌دهد.

۲۰- تعهد: کارآفرین شخصی متعهد نسبت به اهداف کاری خود، همکاران و جامعه می‌باشد. هدف او نه تنها موفقیت در یک امر تولیدی و تجاری، بلکه تحول در جامعه برای دستیابی به اهداف جامعه اسلامی است.

او هدفی کوچک و در حد یک کارگاه را دنبال نمی‌نماید، بلکه او نسبت به جامعه انسانی و تکامل و عروج انسانها تعهد دارد. بنابراین تمام تلاش، پشتکار و همت خود را در این راه صرف می‌کند.

۲۱- ابتکار و خلاقیت: کارآفرین همیشه در فکر ارائه ایده‌ها، طرحها و ابزار جدید می‌باشد و در این راه وقت، پول و انرژی لازم را صرف می‌نماید.

۲۲- دیدگاه مثبت: یکی از ضروری‌ترین مشخصه‌های کارآفرین، داشتن حسن ظن و دیدگاه مثبت می‌باشد. کارآفرین نه تنها باید هدف‌گرا و واقعیت‌گرا باشد، بلکه باید به این مهم نیز اعتقاد داشته باشد که اهداف پیش‌بینی شده قابل دسترس هستند.

۲۳- اطلاعات فنی و خدماتی: بدون آگاهی و تخصص فنی در فعالیت مورد نظر و بدون داشتن اطلاعات جامع از وضعیت بازار تولید، خدمات و موقعیت محصولات در بازار، مسلماً هر واحد تولیدی و یا خدماتی به استقبال شکست خواهد رفت.

۲۴- روابط انسانی و توانایی ایجاد ارتباط: کارآفرین قدرت ایجاد روابط انسانی سالم و پویا را دارد و ارزشهای انسانی را پاس می‌دارد. او توانایی ایجاد ارتباطی حسنه با کلیه افراد اعم از کارکنان، سرمایه‌گذاران، شرکا، مشتریان و مسئولان بانکها را دارا می‌باشد.

۲۵- دسترسی به منابع مالی: بدیهی است برای اجرای یک طرح موفق دسترسی به منابع مالی یکی از اولین قدمها محسوب می‌شود. بنابراین کارآفرین باید از کلیه منابعی که ممکن است به طریقی در دسترس باشد با خبر باشد و حتی چگونگی دستیابی به آن را نیز بداند.

۲۶- عقل معاش: او باید بداند به دست آوردن پول مشکل و هزینه نمودن آن مشکل‌تر است بنابراین باید برخوردی عاقلانه با پول داشته باشد و شیوه صحیح خرج کردن آن را بداند.

۲۷- توانایی ارائه عقاید به دیگران: کارآفرین فردی است که توانایی متقاعد ساختن دیگران را در قبال ارزش محصول یا خدمات ارائه شده، دارد. او با روشی منطقی در افراد نفوذ کرده، جمع را با خود همراه و همگام می‌نماید. بدیهی است بدین طریق افراد حقیقتاً همگام او خواهند بود و تحمیل عقیده در این طریق جایگاهی ندارد.

۲۸- شجاعت: او به دلیل داشتن اعتقاد به راهی که مشخص شده، اهدافی که تعیین شده و رسالتی که بر دوش خود احساس می‌نماید، با شجاعت و بدون تزلزل ادامه مسیر می‌دهد و از آزمودن راههای جدید هراس ندارد و حتی در مواجهه با موارد ناشناخته نیز قدرت خطرپذیری را دارد.

۲۹- سابقه تحصیلی: سطح تحصیلات خاصی برای یک کارآفرین نمی‌توان مشخص نمود. افرادی بدون تحصیلات بالا کارآفرینانی موفق بوده‌اند، اما مسلماً تحصیلات و تخصصهای بالاتر می‌تواند افراد را در کلیه موارد مطرح شده، که برای موفقیت کارآفرین ضروری است، یاری دهد.

۳۰- روحیه انتقادپذیری: یک کارآفرین بایستی دارای روحیه‌ی بالای انتقادپذیری بوده و از نظرات دیگران حداکثر استفاده را بنماید.

۳۱- روحیه انعطاف‌پذیری: روحیه‌ی انعطاف‌پذیری تحمل افراد را در مقابل مشکلات زیاد کرده و میزان شکست‌های احتمالی را کاهش می‌دهد.

نمونه کارهای کارگاه کارآفرینی برای ارتقاء سطح ویژگی‌های کارآفرینانه در رفتار دانش‌آموزان

کار اول (انفرادی) خودآزمایی

ویژگیها و توانایی‌های خود را می‌توانید با راهنمایی معلم درس کارآفرینی و با مراجعه و مطالعه فهرست صفات و خصوصیات کارآفرینی مقایسه کنید و برای هر کدام نمراتی را از صفر تا ۱۰ منظور نمایید زیرا هیچ‌کس بهتر از خود شما از خصوصیات شما خبر ندارد. تعداد عناوین موضوعات در این فهرست ۱۲۰ مورد دسته‌بندی شده است که جمع امتیازات می‌تواند بین صفر و ۱۲۰۰ نمره متغیر باشد جمع نمرات اکتسابی شما می‌تواند تا حدودی وضعیت کلی شما را در شرایط فعلی مشخص کند و با مراجعه به هر مورد هم می‌توانید وضعیت فعلی خود را ملاحظه نموده، به کمک معلم و یا سایر افراد مورد اعتماد نتیجه را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهید.

به طور مثال (برای مورد شماره ۱۷) در حال حاضر امتیاز اطلاعات عمومی شما از خرید، فروش، وضعیت بازار و تولید ۲ است و قصد دارید تا سال آینده امتیاز خود را به ۵ برسانید. واضح است که برای این کار باید یک برنامه مطالعاتی و تحقیقی برای خود تنظیم کنید. با راهنمایی معلمان و کسانی که در موارد فوق اطلاعات لازم را دارند عناوین کتب و سایر نرم‌افزارهای مطالعاتی مورد نیاز را مشخص نموده، با مراجعه به نزدیک‌ترین شبکه رایانه‌ای، کتابخانه محل سکونت خود یا کتابخانه محل تحصیل در اوقات مشخص در طول هفته نسبت به مطالعه آنها اقدام نمایید و برای اینکه از وضع بازار و چگونگی تولید محصول مورد نظر خود مطلع شوید و اطلاعات لازم را بدست آورید می‌توانید با اخذ معرفی‌نامه از واحد آموزشی به کارخانجات بزرگ یا واحدهای تولیدی و خدماتی کوچک مراجعه نمایید. چنانچه در برنامه‌های واحد آموزشی بازدید دسته‌جمعی دانش‌آموزان از واحد تولیدی و یا خدماتی گنجانده شده است فرصت مناسبی برای کسب اطلاعات درباره موضوع مورد نظر شما

خواهد بود.

به هر حال برای هر موردی که به نظر شما مهم است و از اندازه قابل انتظار ضعیف تر هستید برای رسیدن به وضع مطلوب برنامه‌ریزی مناسب انجام دهید و با جدیت نسبت به خودسازی و بهبود وضعیت خود اقدام کنید.

بدیهی است هیچ کس دارای تمام صفات و خصوصیات ممتاز و کامل نخواهد بود و نمره کل هیچ کس هم صفر نمی‌باشد. عده‌ای در بعضی از ویژگیها قوی‌تر و یا در برخی دیگر ضعیف‌تر می‌باشند ولی به رغم آن می‌توانند کارآفرین موفق هم باشند. مهم این است که یک کارآفرین در طول زندگی خود راه خودشناسی و خودسازی را با برنامه دقیق و منظم و با اراده‌ای قوی همواره دنبال نماید. در این صورت موفقیت او در تمام مراحل زندگی حتمی خواهد بود.

هر دانش‌آموز ترجیحاً در منزل نسبت به ارزیابی خود مطابق فهرست صفات و خصوصیات کارآفرینان اقدام نموده و پس از جمع امتیازات خود فهرست تکمیل شده را به رویت معلم درس کارآفرینی می‌رساند و چنانچه در نحوه ارزیابی خود دچار افراط و تفریط شده باشد از طریق معلم راهنمایی شده و نسبت به تصحیح آن اقدام می‌نماید.

کار دوم (انفرادی)

انتخاب مهم‌ترین ویژگی‌های کارآفرینان (ده مورد از بین ۱۲ مورد) و درج در کار برگ شماره ۱

روش پیشنهادی

۱- در فهرست صفات و خصوصیات کارآفرینان ۲۰ مورد از ویژگی‌های کارآفرینان که به نظر شما از اهمیت کم‌تری برخوردار است از بین ۱۲ مورد با علامت (-) مشخص نمایید.

۲- از بین ۱۰۰ مورد باقی‌مانده ۵۰ مورد که به نظر شما از اهمیت بیش‌تری برخوردار است با علامت (+) مشخص نمایید.

۳- از بین ۵۰ مورد باقی‌مانده ۲۰ مورد که به نظر شما از اهمیت کم‌تری برخوردار است با علامت (-۲) مشخص کنید.

۴- از بین ۳۰ مورد باقی‌مانده ۲۰ مورد که به نظر شما از همه مهم‌تر است با علامت (+۲) انتخاب نمایید.

۵- از بین ۲۰ مورد باقی‌مانده ۵ مورد که به نظر شما از اهمیت کم‌تری برخوردار است با علامت (-۳) مشخص نمایید.

۶- از بین ۱۵ مورد باقی مانده ۱۰ مورد که به نظر شما مهم تر است با علامت (+۳) انتخاب و سپس در کاربرد شماره ۱ درج و به معلم درس کارآفرینی خود تسلیم نمایید.

کار سوم (گروهی)

۱- دانش آموزان کلاس به سه گروه ۷ تا ۹ نفره تقسیم شوند.
۲- برای هر گروه مسئول گروه و دبیر گروه به صورت رأی گیری انتخاب شوند.
۳- مسئول گروه از افراد می خواهد به ترتیب هر نفر ۱۰ موردی که به نظر خود از اهمیت بیش تری برخوردار است از روی کاربرد شماره یک خود بخواند. سایر افراد چنانچه آن ها هم آن را انتخاب کرده باشند روی شماره آن علامت می گذارند تا نفر بعدی آن را دوباره نخواند.

۴- دبیر گروه در کاربرد شماره ۲ (کاربرد گروهی مقدماتی) مشخصات و ویژگی های کارآفرینان را که حداقل ۳ نفر در کاربرد انفرادی خود آن را قبلاً نوشته اند در ستون تعداد رأی مقدماتی به صورت کسری می نویسد (صورت کسر تعداد رأی و مخرج آن تعداد افراد گروه) به طور مثال کسر $\frac{۴}{۷}$ نشان دهنده ۴ رأی موافق از ۷ نفر اعضای گروه می باشد.

۵- ابتدا کسرهایی که دارای صورت بزرگ تری هستند انتخاب و با مدیریت مسئول گروه افراد موافق و مخالف صحبت می کنند و هر نفر تلاش می نماید تا نظر خود را با دلایل خود عوض کند. پس از اعلام کفایت مذاکرات از طریق مسئول گروه برای هر مورد رأی گیری شده و نتیجه آن به صورت کسر در ستون رأی نهایی توسط دبیر گروه درج می گردد مثلاً کسر $\frac{۴}{۷}$ برای مقدماتی به $\frac{۳}{۷}$ یا $\frac{۶}{۷}$ به عنوان رأی نهایی تغییر می یابد.

۶- نتیجه نهایی توسط دبیر گروه در کاربرد شماره ۳ درج شده و با ذکر اعضای گروه و تاریخ تنظیم توسط مسئول گروه به معلم درس کارآفرینی تقدیم می گردد و یک نسخه هم نزد هریک از اعضای گروه نگه داری می شود.

کار چهارم (گروهی)

هر گروه موارد مندرج در کاربرد شماره ۳ خود را بر روی تابلو کلاس در کنار هم می نویسند سپس موارد مشترک هر سه گروه مشخص و به صورت عدد کسری می نویسند که صورت آن جمع تعداد رأی مثبت در هر سه گروه و مخرج کسر نشانگر جمع دانش آموزان ۳ گروه یا کلاس می باشد که پس از صحبت موافقین و مخالفین رأی نهایی برای دانش آموزان کل کلاس می باشد. سپس ۱۰ مورد که به نظر کل دانش آموزان از همه مهم تر است مشخص می گردد.

در پایان هر نفر به کاربرد انفرادی و گروهی خود نگاه می کند چنانچه یک مورد که در کاربرد

انفرادی خود نوشته است در کاربرد گروهی هم مورد توافق قرار گرفته باشد این که آیا اعتقاد او نسبت به اهمیت آن مورد افزایش یافته است موضوعی است که هر دانش آموز می تواند آن را قلباً احساس نماید. چنانچه آن مورد اکثریت کلاس به آن رأی موافق داده باشند چه تأثیری در اعتقاد او خواهد گذاشت؟ آیا در این مرحله درجه اعتقاد او بیش تر نشده است؟ آیا اگر دانش آموز در هر یک از مواردی که به نظر دانش آموزان کلاس جزء ۱۰ مورد اول مهم ترین ویژگی های کارآفرینان قرار می گیرد روی انگیزه دانش آموز برای این که آن را در خود تقویت کند چه تأثیری می گذارد خود موضوعی است که بایستی در کلاس توسط معلم درس کارآفرینی و دانش آموزان مورد بحث و تبادل قرار گیرد. نتیجه کار می تواند روشی برای اندازه گیری تغییر رفتار احساسی (عاطفی) دانش آموزان تلقی گردد.

کار پنجم (کار انفرادی)

همانند کار دوم ۱۰ مورد که دانش آموز از همه قوی تر است انتخاب نماید.

کار ششم (کار گروهی)

دانش آموزان یک گروه با کمک یکدیگر ۱۰ مورد که اعضای گروه در آن از همه قوی ترند انتخاب می نمایند (توجه به کارآیی افراد و تفاوت های فردی افراد و نیاز گروه به افراد با توانمندی های مختلف نظیر مدیریت، مسائل امور مالی - تبلیغی و تخصصی) موضوع را با موضوع قبلی متفاوت می نماید و بعد سه گروه در هم ادغام شده و همانند روش قبل کلیه دانش آموزان کلاس به عنوان یک گروه واحد تلقی شده و ۱۰ مورد که به نظر این گروه بزرگ تر از همه قوی تر تلقی می شود پس از بحث و تبادل نظر بایستی مورد توافق اکثریت کلاس قرار گیرد.

کار هفتم (کار انفرادی)

همانند کار دوم ۱۰ مورد که هر دانش آموز از همه موارد ضعیف تر است انتخاب نماید.

کار هشتم (کار گروهی)

دانش آموزان به سه گروه تقسیم و پس از مشخص شدن نتیجه هر گروه سپس در هم ادغام شده و کلاس به عنوان یک گروه تلقی می گردد. نظر کلی کلاس مشخص و ۱۰ مورد که کلیه دانش آموزان حاضر در کلاس به عنوان یک گروه بزرگ تر پس از بحث و تبادل نظر از همه ضعیف تر تشخیص می دهند مشخص می گردد.

کار نهم (کار گروهی)

موارد ضعف و قوت دانش آموز، گروه، کل دانش آموزان کلاس به عنوان یک گروه بزرگ تر جزء موارد ۱۰ گانه که قبلاً به نظر کلاس از همه مهم تر تلقی شده است مورد بحث و تبادل نظر در

کلاس قرار گرفته و مشخص شود چگونه دانش‌آموز یا هر گروه می‌تواند از نقاط قوت خود استفاده و یا نسبت به کم‌کردن ضعف‌های خود اقدام نماید.

کار دهم (انفرادی)

بررسی تأثیر کارهای کلاسی انجام شده در خودسازی دانش‌آموزان و تعمیق ویژگی‌های کارآفرینانه در آنها توسط هر دانش‌آموز

کار یازدهم (گروهی)

بررسی تأثیر کارهای کلاسی انجام شده در خودسازی دانش‌آموزان و تعمیق ویژگی‌های کارآفرینانه در آنها توسط هر گروه و کل کلاس

توصیه‌ها

۱- پیشنهاد می‌شود کارهای انفرادی توسط دانش‌آموز در منزل انجام شود تا از وقت کلاس صرفه‌جویی شود.

۲- توسط معلم درس و دانش‌آموزان از روشهای ابتکاری اداره کلاس و گروه‌های کاری استفاده شده که سرعت انجام کارهای گروهی را به گونه‌ای افزایش دهد که تمام کارهای گروهی در وقت اختصاص داده شده به آن قابل انجام باشد نتایج کار می‌تواند موضوع بحث و تبادل نظر گروه‌های آموزشی درسی کارآفرینی در منطقه و یا استان بوده تا به نحوی از ابتکارات مورد استفاده سایر معلمان هم بهره‌مند شوند.

۳- در کارهای کلاسی تعریف شده فوق تنها برای اندازه‌گیری نسبی ارتقاء «انگیزه دانش‌آموز یا دانش‌آموزان» در سه سطح انفرادی، گروهی و کل کلاس کاربرد دارد، برای سایر موارد معلمان می‌توانند از روش‌های مشابه که خود طراحی می‌نمایند استفاده نمایند. لازم به تذکر این‌که طراحی ابزار برای سنجش و اندازه‌گیری یادگیری و تأثیرپذیری در حوزه حیطه عاطفی بسیار مشکل‌تر و پیچیده‌تر از حوزه شناختی و روان حرکتی می‌باشد.

بسمه تعالی

کاربرگ انفرادی

نام واحد آموزشی

انتخاب مهم‌ترین ویژگی‌های کارآفرینان (از نظر دانش آموز)

نام دانش آموز:

رشته تحصیلی:

تاریخ تنظیم:

کاربرگ شماره ۱

ملاحظات	امتیاز در جدول	شماره در جدول	ویژگی‌های کارآفرینان	ردیف
				۱
				۲
				۳
				۴
				۵
				۶
				۷
				۸
				۹
				۱۰

بسمه تعالی

کاربرگ گروهی (مقدماتی)

نام واحد آموزشی

کاربرگ شماره ۲

انتخاب مهم ترین ویژگی های کارآفرینان (از نظر گروه)

گروه شماره:

رشته تحصیلی:

تاریخ تنظیم:

نام اعضای گروه	تعداد رأی نهایی	تعداد رأی مقدماتی	شماره در جدول	ویژگی های کارآفرینان	ردیف
۱- (مسئول گروه)					۱
۲- (دبیر گروه)					۲
۳-					۳
۴-					۴
۵-					۵
۶-					۶
۷-					۷
۸-					۸
۹-					۹
					۱۰

بسمه تعالی

کاربرگ گروهی (نهایی)

نام واحد آموزشی

انتخاب مهم‌ترین ویژگی‌های کارآفرینان (از نظر گروه)

کاربرگ شماره ۳

گروه شماره:

رشته تحصیلی:

تاریخ تنظیم:

نام اعضای گروه	تعداد رأی نهایی	شماره در جدول	ویژگی‌های کارآفرینان	ردیف
(مستقر گروه)	-۱			۱
(دبیر گروه)	-۲			۲
	-۳			۳
	-۴			۴
	-۵			۵
	-۶			۶
	-۷			۷
	-۸			۸
	-۹			۹
				۱۰

بسمه تعالی

کاربرگ انفرادی

نام واحد آموزشی

کاربرگ شماره ۴

انتخاب قوی ترین ویژگی های کار آفرینان

نام دانش آموز:

رشته تحصیلی:

تاریخ تنظیم:

ملاحظات	نام دانش آموز	امتیاز در جدول	شماره در جدول	ویژگی های کار آفرینان	ردیف
					۱
					۲
					۳
					۴
					۵
					۶
					۷
					۸
					۹
					۱۰

بسمه تعالی

کاربرگ گروهی (مقدماتی)

نام واحد آموزشی

انتخاب قوی‌ترین ویژگی‌های کارآفرینان

کاربرگ شماره ۵

گروه شماره:

رشته تحصیلی:

تاریخ تنظیم:

نام اعضای گروه	تعداد رأی نهایی	تعداد رأی مقدماتی	شماره در جدول	ویژگی‌های کارآفرینان	ردیف
(مستقبل گروه)	-۱				۱
(دبیر گروه)	-۲				۲
	-۳				۳
	-۴				۴
	-۵				۵
	-۶				۶
	-۷				۷
	-۸				۸
	-۹				۹
					۱۰

بسمه تعالی

کاربرگ گروهی (نهایی)

نام واحد آموزشی

کاربرگ شماره ۶

انتخاب قوی ترین ویژگی های کارآفرینان

گروه شماره:

رشته تحصیلی:

تاریخ تنظیم:

نام اعضای گروه	تعداد رأی نهایی	شماره در جدول	ویژگی های کارآفرینان	ردیف
۱- (مستول گروه)				۱
۲- (دبیر گروه)				۲
۳-				۳
۴-				۴
۵-				۵
۶-				۶
۷-				۷
۸-				۸
۹-				۹
				۱۰

بسمه تعالی

کاربرگ انفرادی

نام و واحد آموزشی

انتخاب ضعیف‌ترین ویژگی‌های کارآفرینان

کاربرگ شماره ۷

نام دانش‌آموز

رشته تحصیلی:

تاریخ تنظیم:

ردیف	ویژگی‌های کارآفرینان	شماره در جدول	امتیاز در جدول	روش‌های تقویت ضعف‌ها
۱				
۲				
۳				
۴				
۵				
۶				
۷				
۸				
۹				
۱۰				

بسمه تعالی

کاربرگ گروهی (مقدماتی)

نام واحد آموزشی

کاربرگ شماره ۸

انتخاب ضعیف‌ترین ویژگی‌های کارآفرینان

گروه شماره:

رشته تحصیلی:

تاریخ تنظیم:

نام اعضای گروه	تعداد رأی نهایی	تعداد رأی مقدماتی	تعداد در جدول	شماره در جدول	ویژگی‌های کارآفرینان	ردیف
۱- (مستول گروه)						۱
۲- (دبیر گروه)						۲
۳-						۳
۴-						۴
۵-						۵
۶-						۶
۷-						۷
۸-						۸
۹-						۹
						۱۰

بسمه تعالی

کاربرگ گروهی (نهایی)

نام واحد آموزشی

انتخاب ضعیف‌ترین ویژگی‌های کارآفرینان

کاربرگ شماره ۹

گروه شماره:

رشته تحصیلی:

تاریخ تنظیم:

ردیف	ویژگی‌های کارآفرینان	شماره در جدول	تعداد رأی نهایی	نام اعضای گروه (مسئول گروه)	روش‌های تقویت ضعف‌ها
۱				۱- (مسئول گروه)	
۲				۲- (دبیر گروه)	
۳				۳-	
۴				۴-	
۵				۵-	
۶				۶-	
۷				۷-	
۸				۸-	
۹				۹-	
۱۰					

بسمه تعالی

نمون برگ تعیین وضعیت دانش آموز با توجه به ویژگی های کارآفرینان (انفرادی)

نام واحد آموزشی

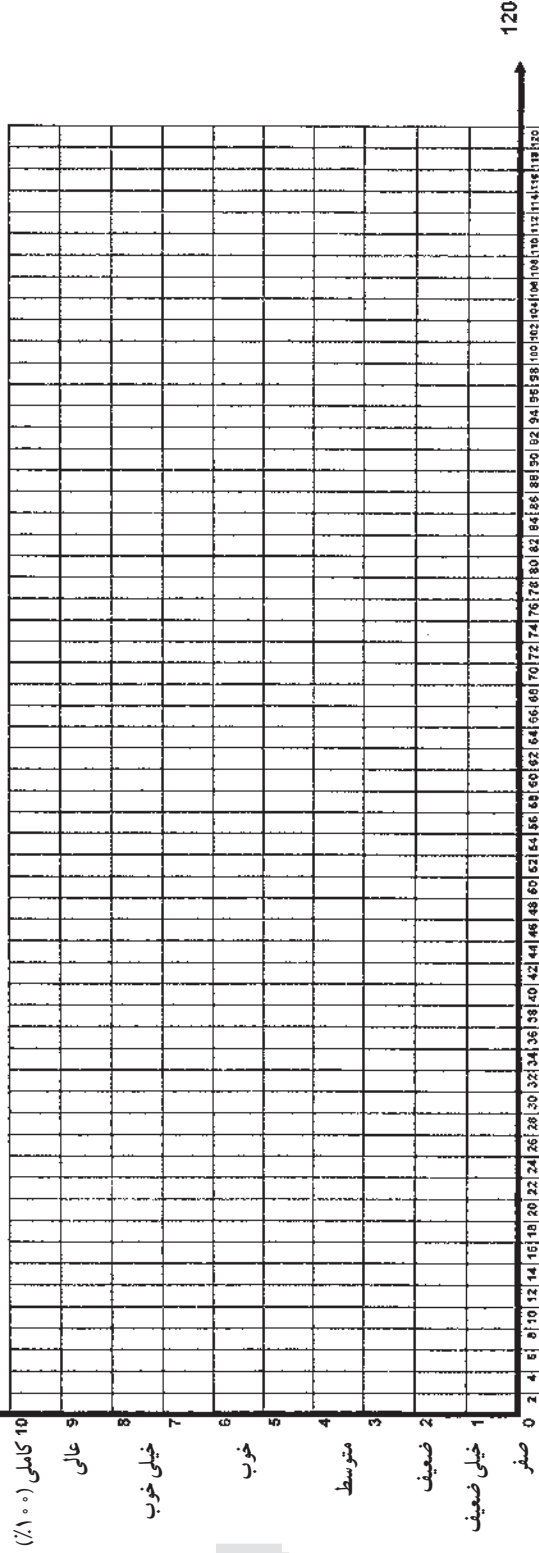
نام دانش آموز:

رشته تحصیلی:

کلاس:

تاریخ تنظیم:

امتیاز

شماره ویژگی های کارآفرینان

تذکر:

۱- هر ستون برای دو شماره در نظر گرفته شده است که نصف هر ستون برای هر شماره در نظر گرفته شود.

۲- هر ستون بنا به امتیاز مکسیمه به رنگ مربوط به خود رنگ آمیزی شود.

بسمه تعالی

نمون برگ تعیین وضعیت کلاس در کار آفرینی

نام واحد آموزشی

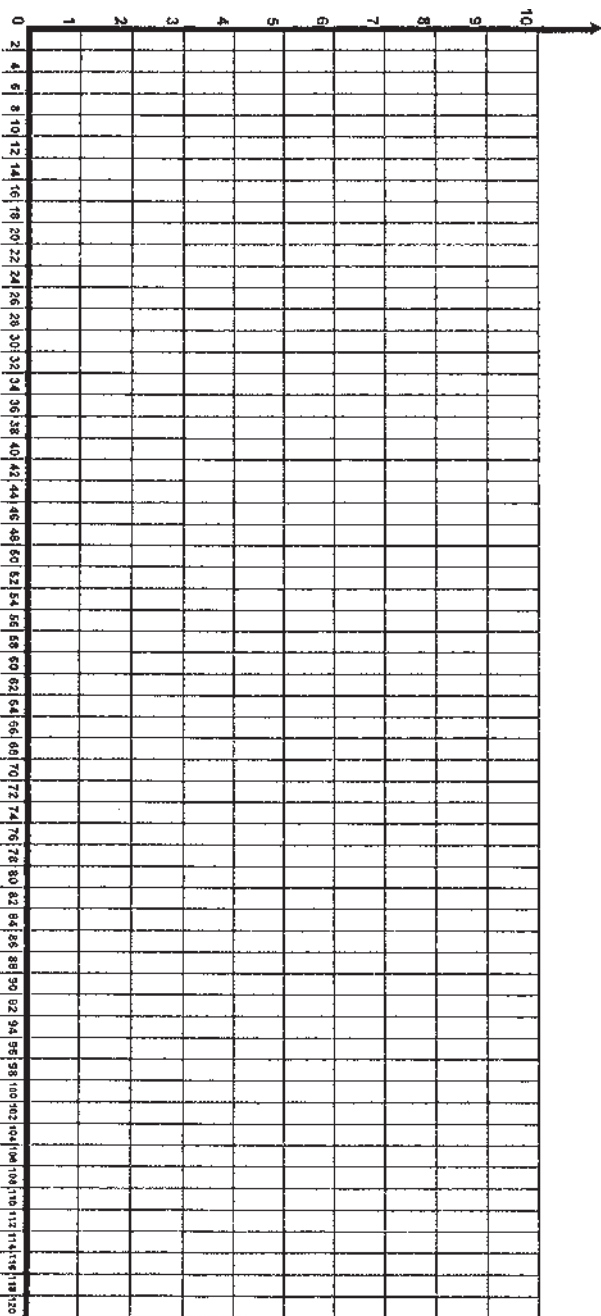
نام هنرآموز درس کار آفرینی:

رشته تحصیلی:

کلاس:

تاریخ تنظیم:

تعداد دانش آموز

هنرآموزان بااستی توجه داشته باشند که کم یا زیاد بودن دانش آموزان برای انتخاب ده مورد ویژگیهای کارآفرینان برای مورد مهم ترین، قوی ترین، ضعیف ترین، یا با درجه اهمیت و ویژگیهای عمومی دانش آموزان آن کلاس تناسب دارد؟ در غیر این صورت روی بعضی از موارد که اهمیت آن یا تعریف آن برای دانش آموزان هنرآموز روشن نیست توضیح کافی داده شود. همچنین برای مواردی که هیچ دانش آموزی انتخاب نکرده است هم جای تأمل دارد و می تواند روی روش کارکرد در کلاس تأثیر داشته باشد.

فهرست صفات و خصوصیات کارآفرینان

رتبه	عنوان	امتیاز																				
		۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰										
۱	دارای انگیزه قوی از نظر فلسفی و اعتقادی برای شروع یک فعالیت اقتصادی اعم از خدماتی یا تولیدی																					
۲	اعتماد به نفس و خودباوری																					
۳	خرافه دانستن اعتقاد به خوش‌شانسی و بدشانسی																					
۴	اعتقاد به اینکه پیروزی و شکست علت دارد و عمده آن به خود انسان بستگی دارد																					
۵	توانایی برای ارزیابی و تنظیم اهداف قابل حصول																					
۶	داشتن استقلال رأی																					
۷	اعتقاد به مشورت با افراد صاحب‌نظر و متخصص و عمل به آن																					
۸	توان تصمیم‌گیری با توجه به شرایط زمانی و مکانی																					
۹	خوش‌بینی و امیدواری در زندگی																					
۱۰	جامع‌نگری و اهل عمل بودن																					
۱۱	صبر و استقامت لازم برای مقاومت در برابر مشکلات																					
۱۲	عزم و اراده قوی برای دستیابی به اهداف																					
۱۳	روحیه سخت‌کوشی و تلاش مداوم برای تحقق اهداف																					
۱۴	ناامید نشدن در اثر شکست																					
۱۵	درس گرفتن از هر شکست برای اصلاح امور و دیدگاهها (توبه)																					
۱۶	دارای تفکر و قدرت برنامه‌ریزی عملی برای برنامه‌ریزیهای درازمدت، میان‌مدت و کوتاه مدت اعم از روزانه، ماهانه، سالانه و بیشتر																					
۱۷	اطلاعات عمومی لازم برای انجام فعالیتهای اقتصادی مانند خرید، فروش، تولید، بازاریابی، حسابداری، قیمت‌گذاری، امور مالیاتی، امور مالی، بیمه، برنامه‌ریزی، مدیریت و ...																					
۱۸	خطر پذیری توأم با استدلال و محاسبات علمی (ریسک‌پذیری)																					
۱۹	تخصص کافی و جامع در زمینه کسب و کار و علاقه به یادگیری دانش فنی مورد نیاز مطابق روز																					
۲۰	شوق به کار و تلاش																					
۲۱	شناخت سود و زیان (منفعت‌شناسی)																					
۲۲	دارای طبع بلند و اشتیاق به انجام کارهای بزرگ از روی حساب و کتاب (نداشتن روحیه تنگ‌نظری)																					

امتیاز											عنوان	رتبه
۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰		
											اراده و توانایی کافی برای کار کردن به مدت طولانی	۲۳
											اراده و آمادگی لازم برای ایثار و فداکاری تا رسیدن به اهداف	۲۴
											قدرت پیش‌بینی وضع اقتصاد و بازار	۲۵
											توان پیش‌بینی وضعیت واحد تولیدی و یا خدماتی خود	۲۶
											توان پیش‌بینی وضعیت خود و خانواده (مالی، جسمی، آموزشی، رفاهی و ...)	۲۷
											قدرت خلاقیت، نوآوری و ایجاد روشهای نوین	۲۸
											توان مشکل‌یابی و تشخیص تنگناها	۲۹
											قدرت درک و تجزیه و تحلیل مسایل و توان حل مشکلات خاصه در شرایط بحرانی	۳۰
											حسن تدبیر و مدیریت خلاق	۳۱
											انتقادپذیری	۳۲
											مردم‌داری و برخورد خوب با افراد	۳۳
											توجه به سلامت جسمی، علاقه به ورزش و بهداشت	۳۴
											توجه به سلامت فکری و روحی و بهداشت روانی در محیط کار و زندگی	۳۵
											انعطاف‌پذیری	۳۶
											توان و دقت لازم در ارزشیابی از کارها	۳۷
											اعتقاد و علاقه به مطالعه و تحقیق لازم قبل از شروع هر کار جدید	۳۸
											روحیه اصلاح روشها و برنامه‌ها با استفاده از نتایج ارزشیابی و تحقیق	۳۹
											روحیه پیروی از استانداردها	۴۰
											مسئولیت‌پذیری و قبول عواقب آن	۴۱
											روحیه واگذاری مسئولیتها به دیگران و تقسیم کار بین افراد براساس شایستگیها	۴۲
											توانایی ایفای نقشهای مختلف در شرایط مختلف و موقعیتهای	۴۳
											توانایی ایجاد انگیزه در افراد برای انجام کار و پذیرش مسئولیتها	۴۴

امتیاز											ردیف	
۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰		
											۴۵	توان قضاوت با رعایت بی طرفی و عدالت
											۴۶	توان برنامه ریزی برای سمت دادن کلیه فعالیتها در جهت اهداف تعیین شده
											۴۷	توان تشخیص اولویتها
											۴۸	داشتن نگرش سیستمی در امور و تلاش مستمر برای اصلاح تشکیلات اداری به منظور بازدهی بیشتر در جهت تولید محصولات با کیفیت مطلوب
											۴۹	تعهد کافی برای انجام طرحها و پروژه های دراز مدت
											۵۰	وفای به عهد و تلاش در انجام تعهدات در موقع مقرر
											۵۱	روحیه و توان اعتباربخشی به افراد واحدهای کاری تحت پوشش
											۵۲	اطلاع کافی از اصول روانشناسی برای شناخت نقاط قوت و ضعف افراد
											۵۳	حاضر جواب بودن
											۵۴	روحیه شوخ طبعی و بذله گویی در موارد ضرورت
											۵۵	روحیه احترام به رسوم و عقاید دیگران
											۵۶	سریع العمل بودن
											۵۷	به کار بردن دقت لازم در امور
											۵۸	روحیه خیرخواهی برای دیگران
											۵۹	روحیه انجام کار به صورت گروهی و فردی بر حسب مورد
											۶۰	روحیه حسن ظن و اعتماد به افراد
											۶۱	توان ایجاد ارتباط پایدار با افراد، دستگاهها و سازمانهای مربوط در فعالیت واحد کاری
											۶۲	آشنایی لازم با رایانه برای دستیابی به اطلاعات و دانش فنی مورد نیاز
											۶۳	تجربه و اطلاعات لازم برای هزینه و خرج کردن و استفاده از منابع مالی برای اجرای برنامه ها
											۶۴	داشتن تفکر بهره ور
											۶۵	آشنایی با روشهای تبلیغاتی و بازاریابی

امتیاز										عنوان	ردیف	
۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱			۰
											آشنایی با اصول نامه‌نگاری و برقراری ارتباط رسمی با دیگران از طریق معمولی و شبکه رایانه‌ای	۶۶
											روحیه شجاعت و تهور لازم برای شروع کارها و مواجهه با مشکلات	۶۷
											دارا بودن شرایط سنی مناسب برای شروع کار و فعالیت مورد نظر (شروع بعضی کارها برای یک جوان زود است و بعضی کارها برای افراد سالخورده دیر است)	۶۸
											توان استفاده از توانمندیهای خانوادگی (از نظر مالی، تجربه، علمی و ...)	۶۹
											علاقه به کسب اطلاعات عمومی در زمینه‌های فرهنگی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی	۷۰
											توان استفاده از تجارب و تواناییهای خود و دیگران	۷۱
											روحیه توجه به رفاه خود و خانواده	۷۲
											روحیه اهمیت به رفاه کارکنان	۷۳
											دقت در داشتن ظاهری آراسته و متین	۷۴
											داشتن برنامه برای خودسازی از طریق ایجاد عادت به منظور پرورش روح و جسم (مانند ورزش، نماز شب، همیشه با وضو بودن، برگزاری نمازهای واجب به صورت جماعت و اول وقت، خواندن قرآن در هر روز) و داشتن برنامه برای سحرخیزی، تمرین برای بالا بردن دقت، سرعت و اراده و ...	۷۵
											مشارکت در امور خیریه در حد توان	۷۶
											روحیه احترام به قانون و مقررات	۷۷
											توان طراحی و اجرای نظم و مقررات برای واحدهای تحت پوشش (در مواقع لزوم)	۷۸
											وقت‌شناسی و توان مدیریت زمان	۷۹
											توان استفاده از فرصتها و موقعیتها	۸۰
											دقت در نظافت شخصی و محیط کار	۸۱
											داشتن روحیه رعایت نظم و انضباط	۸۲
											داشتن روحیه صرفه‌جویی منطقی و ساده زیستن و پرهیز از بخل	۸۳

رتبه	عنوان	امتیاز																			
		۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰									
۸۴	پرهیز از اسراف و تبذیر																				
۸۵	نداشتن روحیه کبر، خود بزرگ بینی و خود کم بینی																				
۸۶	نداشتن روحیه تملق و چاپلوسی و داشتن روحیه آزاد منشی																				
۸۷	رفتار مناسب با افراد، متناسب با شخصیت و شأن علمی و اجتماعی آنها																				
۸۸	علاقه به دوست یابی و حفظ رابطه دوستی با افراد (بخصوص با افراد مؤثر در زمینه کسب و کار و زندگی)																				
۸۹	داشتن برنامه مشخص برای فردا																				
۹۰	بررسی کارهای روز گذشته به منظور ارزشیابی و اصلاح امور																				
۹۱	دقت در ثبت وقایع مهم هر روز به صورت فیلم، ثبت رایانه ای، دفتر خاطرات یا یادداشت روزانه (مستندسازی تجارب و وقایع)																				
۹۲	داشتن برنامه برای بالا بردن توان افراد از طریق آموزش و سپردن مسئولیت براساس استعداد آنها																				
۹۳	اعمال شیوه صحیح تشویق و تنبیه در سیستم مدیریت																				
۹۴	خدا ترس و با وجدان بودن																				
۹۵	داشتن روحیه گذشت و فداکاری																				
۹۶	دقت در زیباسازی محیط کار و زیبایی محصولات																				
۹۷	توان ایجاد روحیه حس همکاری و فداکاری در افراد بخصوص در مواقع بحرانی																				
۹۸	تلاش برای ایجاد علاقه افراد نسبت به محیط کاری و دفاع از منافع واحد کاری																				
۹۹	تلاش برای نزدیک کردن دیدگاههای افراد و از بین بردن اختلافات در محیط کاری																				
۱۰۰	تلاش برای فراهم نمودن زمینه ایجاد روحیه شاد و خرم در کارکنان																				
۱۰۱	توان اداره جلسات و نتیجه گیری																				
۱۰۲	نوگرایی با رعایت اصول بهره وری اعم از اطلاعات، تجهیزات، روشها و ... با توجه به اهداف برنامه																				
۱۰۳	توان و دقت در تهیه گزارش ماهانه و سالانه جهت واحد کاری توأم با تجزیه و تحلیل مسایل																				

امتیاز											ردیف	عنوان
۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	۰		
											۱۰۴	روحیه توسعه کسب و کار در سطح شهر، استان، کشور و سایر کشورها با رعایت حقوق دیگران
											۱۰۵	ترجیح دادن منافع جمعی بر منافع شخصی و گروهی
											۱۰۶	روحیه عدالتخواهی و ظلم‌ستیزی
											۱۰۷	توان ایراد سخنانی در مراسم و مناسبتها
											۱۰۸	روحیه و توان دفاع از حقوق خود و افراد تحت پوشش
											۱۰۹	تنفر از کارهای ناپسند و عیاشی و پرهیز از گناه و کارهای ناشایست
											۱۱۰	دقت در پرداخت خمس، زکات، مالیات و سایر بدهیها
											۱۱۱	داشتن کانون گرم خانوادگی
											۱۱۲	مقبولیت اجتماعی و حسن شهرت
											۱۱۳	مقبولیت در واحد کاری
											۱۱۴	شاد و شاداب بودن
											۱۱۵	برقراری سیستم عادلانه پرداخت و ارتقای حقوق و دستمزد براساس شایستگیها
											۱۱۶	توان طراحی فضای با نشاط کاری و اخلاقی و مذهبی متناسب با واحد تولید و یا خدماتی
											۱۱۷	توان ایجاد امید به موفقیت در افراد واحدهای زیر مجموعه
											۱۱۸	آشنایی کافی با اصول تجارت و بازرگانی و مسایل مربوط به صادرات، واردات، گمرک و ...
											۱۱۹	قدرت تجسم دوراندیشی، آینده‌نگری و پیش‌داوری
											۱۲۰	توان برقراری سیستم دقیق و محرمانه حفاظت و کنترل افراد و اموال
											نام و نام خانوادگی کارآفرین :	
											رشته تحصیلی :	
											جمع امتیازات هر ستون	
											جمع کل امتیازات	